

Om endringen og bruken av publiseringspoeng

Notat fra Det nasjonale publiseringsutvalget. Mars 2016.

Det nasjonale publiseringsutvalget har fulgt opp *Evaluering af den norske publiceringsindikator* (UHR 2014) ved å foreslå en endring i beregningen av publiseringspoeng for vitenskapelige publikasjoner. Endringen er gjennomført av myndighetene med virkning fra rapporteringen fra 2015, jfr. *Prop. 1S (2015-2016)*, Kunnskapsdepartementet s. 282 og Helse- og omsorgsdepartementet s. 101. Ifølge *Orientering om forslag til statsbudsjettet 2016 for universitet og høøgskolar*, s. 59-60, får endringen følgende konsekvenser:

- *ein meir fagnøytral publiseringsindikator*
- *auka stimulans til samarbeid om vitskapleg publisering nasjonalt og internasjonalt*
- *motverkar å føre opp fleire forfattarar enn rimeleg i publikasjonen*
- *større vanskar enn før med å bruke indikatoren på individnivå*

Det nasjonale publiseringsutvalget erfarer at det kan være usikkerhet blant forskerne om det tredje punktet og at institusjoner som bruker publiseringsindikatoren til ulike lokale formål, kan ha problemer med det fjerde punktet. Uavhengig av endringen erfarer vi dessuten at det kan være behov for å drøfte bruken av definisjonen på vitenskapelig publisering.

Vi ønsker derfor at de tre punktene nedenfor tas opp til diskusjon i relevante fora for forskningsledelse ved den enkelte forskningsinstitusjon i U&H-sektoren, helsesektoren og instituttsektoren. Vedleggene og lenkene bakerst er ment å være til hjelp for diskusjonen.

1. Lønner det seg å kreditere flere forfattere og institusjoner enn rimelig?

Den nye beregningsmåten er forklart i *vedlegg 1*. Med en tidsskriftsartikkel på nivå 1 (1 poeng) som eksempel, er alt dette uendret:

- Din institusjon får 1 poeng, uansett antall forfattere, hvis publikasjonen ikke har tilknytning til andre institusjoner.
- Din institusjon får mindre enn 1 poeng hvis publikasjonen har tilknytning til andre institusjoner.
- Samarbeidsinstitusjonens poeng reduseres dersom din institusjon øker sitt antall forfattere.
- Din institusjons poeng reduseres dersom forskere ved din institusjon fører opp andre tilknytninger i tillegg.

Alt dette er uendret, men selve reduksjonen av poeng for institusjonelt samarbeid i publikasjoner er mindre enn den var med den gamle indikatoren, som var basert på enkel brøkdelling. Den nye indikatoren har en stimulans til institusjonelt samarbeid som ikke var der før. Noen steder ser vi at endringen også blir oppfattet som en stimulans til å kreditere flere forfattere og institusjoner enn rimelig. Vi foreslår at dette spørsmålet tas opp og avklares av forskningsledelsen på ulike nivåer i sammenheng med:

- Virkningene som er nevnt ovenfor.
- Hovedregelen i *Veiledende retningslinjer for kreditering av vitenskapelige publikasjoner til institusjoner* (se *vedlegg 2*).

- Prinsippet om at forfattere og institusjoner skal krediteres i CRISTin på samme måte som i selve publikasjonen. Forfatterne må dermed være enige om krediteringen forut for publisering.

2. Hvordan bruke indikatoren til lokale formål?

Evaluering af den norske publiceringsindikator (UHR 2014) viste at mange institusjoner bruker indikatoren til lokale formål, men at det mangler en diskusjon om god praksis. Sammen med UHRs forskningsutvalg har derfor publiseringsutvalget laget et skriv *Om bruk av publiseringsindikatoren på lokalt nivå eller for enkeltforskere*. Se lenke bakerst i dette notatet. Blant anbefalingene kan nevnes:

- Selv om indikatoren er et rimelig godt mål på aggregert nivå, er den et usikkert mål på individnivå.
- Som hovedregel bør derfor publiseringsindikatoren ikke brukes som et avgjørende beslutningsgrunnlag for ressursfordeling, karriereoppfølging, fordeling av oppgaver, interne ressurser og goder samt i ansettelsessammenhenger.
- Ren mekanisk bruk av indikatoren frarådes.

Indikatoren kan likevel være nyttig for å fremme gode forskningsmiljøer ved institusjonene. Problemet er da at den nye regnemåten bare kan brukes på institusjonsnivå. Før kunne indikatoren legges direkte til grunn for interne fordelinger eller på individnivå ved å bruke forfatterandeler. Dette er vanskelig nå. Enhver lokal bruk må derfor *begrunnes og utformes på nytt*. Særlig ved institusjoner hvor de ansatte opplever at de selv «får poeng» ved publisering, anbefaler vi at spørsmålet om ny begrunnelse (hensiktsmessighet i forhold til formålet) og utforming (intern fordeling av publiseringspoeng) tas opp i relevante fora for forskningsledelse.

Visse lokale utforminger vil kunne underminere indikatorens legitimitet på nasjonalt nivå og gi grunnlag for uheldig publiseringspraksis. Dette gjelder for eksempel dersom hver medforfatter eller enhet ved institusjonen «får poeng» som tilsvarer institusjonens samlede poeng for publikasjonen. I et slikt tilfelle vil det lønne seg å kreditere flere forfattere og enheter enn rimelig. Dersom man benytter publiseringspoeng internt, bør institusjonens poeng deles mellom de som har bidratt.

3. Bruk av definisjonen på vitenskapelig publisering

Definisjonen, som inngår i *Rapporteringsinstruksen* hos CRISTin, sier at en vitenskapelig publikasjon må:

1. presentere ny innsikt
2. være i en form som gjør resultatene etterprøvbare eller anvendelige i ny forskning
3. være i et språk og ha en distribusjon som gjør den tilgjengelig for de fleste forskere som kan ha interesse av den
4. være i en publiseringskanal (tidsskrift, serie, bokutgiver, nettsted) med rutiner for fagfelleevaluering

Ansvar for å følge opp *de to siste punktene* ligger hos det nasjonale publiseringsutvalget, som samarbeider med Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) om å ajourholde av *Registeret over godkjente publiseringskanaler*. De senere årene har vi erfart et økt press på registeret fra nye publiseringskanaler med forfatterbetaling som forretningsmodell. Blant disse har vi tatt inn mange nye kanaler i registeret som fremmer forskningskvalitet og åpen tilgang. Men vi har også måttet vurdere mange nye kanaler som er useriøse med hensyn til punkt 4 i definisjonen. Vi oppfordrer

fagmiljøene til å diskutere problemet med useriøse aktører på publiseringsmarkedet og til ikke å sende inn forslag til nye kanaler til NSD i tilfeller hvor man er i tvil om forskningskvaliteten.

Som kjent er det ikke tilstrekkelig at kanalen er godkjent for at en publikasjon kan rapporteres som vitenskapelig. Ansvaret for å følge opp *de to første punktene* i definisjonen, dvs. om publikasjonen har vitenskapelig innhold og form, ligger hos den enkelte institusjon.

Den 30. oktober 2015 arrangerte vi i samarbeid med CRISTin-sekretariatet et seminar for 200 superbrukere fra de fleste av landets forskningsinstitusjoner. Vitenskapelig bokpublisering var hovedtema. På bakgrunn av erfaringene derfra og en rekke henvendelser til vårt utvalg vil vi oppfordre institusjonene til å diskutere disse punktene i relevante fora for forskningsledelse:

- Spørsmålet om en publikasjon har vitenskapelig innhold og form kan bare avgjøres i forhold til tverrinstitusjonelle og/eller internasjonale vitenskapelige standarder i faget. Konkret vil slike standarder for eksempel uttrykkes i fagets krav til innhold og form i publikasjoner som fører fram til en doktorgrad.
- Spørsmålet om en publikasjon har vitenskapelig innhold og form kan *ikke* avgjøres av ytre kriterier som tittel, undertittel, forord, baksidetekst eller om publikasjonen er eller kan komme på pensum.
- Bruken av primært ytre kriterier har vist seg å føre til både for streng og for romslig anvendelse av definisjonen – dette varierer mellom institusjonene.
- Bruken av primært ytre kriterier kan være et tegn på at det er for stor avstand mellom institusjonens forskningsledelse og det administrative ansvaret for rapportering til CRISTin. Det kan også være et tegn på institusjonen mangler gode rutiner for behandling av tvilstilfeller.

Til hjelp for bruken av definisjonen i forbindelse med vitenskapelige bøker er det kommet en ny formulering i *Rapporteringsinstruksen hos CRISTin*: «Bøker som har mottatt støtte fra Universitets- og høgskolerådets lærebokutvalg skal normalt ikke rapporteres som vitenskapelige publikasjoner. Ved unntak må det fra institusjonens side foreligge en faglig begrunnelse.» Dette gjelder imidlertid en svært liten del av publikasjonene som kan rapporteres. Generelt skal publikasjoner ikke rapporteres som vitenskapelige hvis det ikke kan begrunnes faglig.

Det er publikasjonene, ikke poengene, som uttrykker institusjonenes bidrag til forskningen. Publikasjonene synliggjøres i CRISTin og brukes bl.a. av Norges forskningsråd som dokumentasjon i søknader om ekstern finansiering og i fagevalueringer. Generelt er publikasjonene med på å synliggjøre institusjonens forskningsprofil. Erfaringen er at en diskusjon om anvendelsen av definisjonen på vitenskapelig publisering kan gi et godt grunnlag for å drøfte det viktigere spørsmålet om hvordan man fremmer god forskning.

Kontaktinfo

Det nasjonale publiseringsutvalget mottar gjerne spørsmål eller synspunkter fra institusjonene. Kontakt utvalgets sekretær: Vidar Røeggen, Universitets- og høgskolerådet, tlf. 40 23 46 44.

Epost: vidar.roeggen@uhr.no

Publiseringsutvalgets nettside:

http://www.uhr.no/rad_og_utvalg/utvalg/det_nasjonale_publiseringsutvalget

Vedlegg 1: Ny beregningsmåte for publiseringsindikatoren

Som tidligere brukes bare poeng for nivå og publikasjonsform når publikasjonen har tilknytning til kun én institusjon. Når en publikasjon har tilknytning til mer enn én institusjon, beregnes publiseringspoeng slik for hver av institusjonene:

1. Finn totalt antall forfatterandeler i publikasjonen. En forfatterandel er enhver unik kombinasjon av forfatter og institusjon i publikasjonen.
2. Finn hvor mange forfatterandeler institusjonen har, og divider på totalt antall forfatterandeler.
3. Beregn kvadratroten av tallet (brøken) i punkt 2.
4. Multipliser med poeng for nivå og publikasjonsform.
5. Multipliser med 1,3 hvis publikasjonen har forfattere med tilknytning til utenlandske institusjoner.

Se også punkt 9.5 i Rapporteringsinstruksen hos CRISStin:

<https://www.cristin.no/cristin/superbrukeropplaering/rapportering/rapporteringsinstruks.html>

Vedlegg 2: Hovedregelen i *Veiledende retningslinjer for kreditering av vitenskapelige publikasjoner til institusjoner*

1. En institusjon skal oppgis som adresse i en publikasjon dersom den har gitt et nødvendig og vesentlig bidrag til eller grunnlag for en forfatters medvirkning til det publiserte arbeidet.
2. Samme forfatter skal oppgi også andre institusjoner som adresser dersom disse i hvert enkelt tilfelle også tilfredsstillere kravet i punkt 1.
3. Et ansettelsesforhold eller et veiledningsansvar kan regnes som grunnlag for kreditering av en institusjon, hvis kravet i punkt 1 er innfridd.

Retningslinjene ble anbefalt av Universitets- og høgskolerådet (UHR), Forskningsinstituttene fellesarena (FFA) og Nasjonal samarbeidsgruppe for medisinsk og helsefaglig forskning (NSG) i 2011. Hele dokumentet finnes på UHRs nettsider:

http://www.uhr.no/documents/Veiledning_kreditering_av_vit_publicasjoner_til_institusjoner_en_delig_m_eks.pdf

Andre referanser og lenker

Evaluering af den norske publiceringsindikator:

http://www.uhr.no/documents/Evaluering_af_den_norske_publiceringsindikator.pdf

Om bruk av publiseringsindikatoren på lokalt nivå eller for enkeltforskere:

http://www.uhr.no/documents/Om_bruk_av_publiceringsindikatoren_p_lokalt_niv_eller_for_enskeltforskere.pdf

Orientering om forslag til statsbudsjettet 2016 for universitet og høgskolar:

<https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/kd/orientering-om-forslag-til-statsbudsjettet-2016-uh.pdf>

Registeret over godkjente publiseringskanaler: <https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/Forside>